

VALGdirektoratet

Årsrapport 2016

Frie, direkte og hemmelige valg

Innhold

I. Leders beretning	3
II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
III. Årets aktiviteter og resultater	9
IV. Styring og kontroll i Valgdirektoratet	22
V. Vurdering av framtidsutsikter	24
VI. Årsregnskap	25

I. Leders beretning

«Samlet sett er min vurdering at vi har levert godt på oppdraget, og vi har tatt kritiske og riktige skritt gjennom etableringsfasen av direktoratet. Vi står overfor et krevende valgår med høye forventninger, både fra departement, kommunene, fylkeskommunene og en rekke andre aktører som er involvert i valg gjennomføringen i Norge. Vi har nådd våre mål for året takket være dyktige og engasjerte medarbeidere med stor arbeidskapasitet og innsatsvilje, og et nært og godt samarbeid med departementet, DSB (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap) og andre sentrale samarbeidspartnere».

Valgdirektoratet skal bidra til **frie, direkte og hemmelige valg** med høy tillit i befolkningen. Regjeringen har besluttet at **det operative ansvaret på statlig nivå** for gjennomføringen av stortings-, sametings- kommunestyre- og fylkestingsvalg skal flyttes ut av Kommunal- og moderniseringsdepartementet til et nytt Valgdirektorat fra 2016. Hensikten med endringen i oppgave- og ansvarsfordeling er å **sikre åpenhet og uavhengighet i valgarbeidet**, samt å flytte driftsoppgaver knyttet til gjennomføring av valg ut fra et politisk ledet departement.

Tildelingsbrev 2016

Oppdraget i tildelingsbrevet understreker viktigheten av korrekt og effektiv etablering av direktoratet, men dette i parallell med forberedelser og tilrettelegging for valggjennomføringen i 2017. For å sikre en felles forståelse internt og legge grunnlag for prioriteringer og god kommunikasjon utad, har vi hatt fokus på fire hovedområder i 2016.

1. Oppdraget i tildelingsbrev og instruks

Aktiviteten i etableringsåret har i stor grad vært rettet mot å etablere en robust og hensiktsmessig organisasjon som, både mht. kompetanse og kapasitet, skal være i stand til å ivareta statens operative ansvar og oppgaver i valggjennomføringen i 2017. Vårt overordnede fokus i dette arbeidet har vært å videreføre og videreutvikle rutiner og systemer på en måte som opprettholder den høye tilliten til valg i befolkningen, og dette er gjennomført i et tett og godt samarbeid med departementet. Utdypende redegjørelse i kap. III Årets aktiviteter og resultater.

2. Rekruttering og kompetansebygging

Rekruttering og kompetansebygging har vært svært kritiske aktiviteter gjennom hele 2016, og dette har vært en viktig suksessfaktor for vår måloppnåelse. Med bakgrunn i at kun tre medarbeidere ble med fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) til direktoratet ved etablering, hadde vi behov for medarbeidere innen alle kompetanseområder. Vi annonserte bredt, og vi fikk en svært god søkermasse innen alle områder, både mht. antall søkere,

kompetanse og erfaring. Rekrutteringen ble gjennomført med god støtte fra departementet, og til sammen ble 20 medarbeidere tilsatt i 2016.

Utdypende redegjørelse i kap. II Introduksjon til virksomheten og hovedtall.

Vi har, gjennom omfattende opplegg for kompetansebygging og kompetanseoverføring, etablert en velfungerende organisasjon gjennom 2016. Det er fortsatt mange områder som må styrkes og videreutvikles, og dette vil i stor grad måtte gjøres gjennom de faktiske oppgavene i valggjennomføringen. Vi har stort fokus på dette i det videre arbeidet med valggjennomføringen i 2017.

Kompetanseoverføringen innen det valgfaglige har i hovedsak vært basert på et tett samarbeid med departementet og nøkkelressurser i egen organisasjon. I tillegg har våre nye medarbeidere vist et stort engasjement gjennom selvstudie av lov/forskrift og erfaringer fra tidligere valggjennomføringer.

Kompetanseoverføring innen valgadministrasjonssystemet EVA har i hovedsak vært basert på et tett samarbeid med nøkkelressurser som har jobbet med dette området i regi av Kommunal- og moderniseringsdepartementet frem til etableringen av direktoratet. Min vurdering er at organisasjonen, med rutiner og planer vi har for ytterligere kompetanseheving, er godt forberedt til valgåret 2017.

3. Organisering og styring

Direktoratets oppdrag stiller store krav til effektiv og god samhandling, både internt og med eksterne parter, og effektiv og god organisering og styring er viktige virkemidler for å få dette til i praksis. Valgdirektoratet har en todelt organisering med én linjeorganisasjon og én leveranseorganisasjon. Linjeorganisasjonen er organisert med stabsfunksjoner og fagenheter.

Linjeorganisasjonen har som formål å organisere og styre den løpende driften, tilrettelegging og leveranse av tjenester til valggjennomføring og forvaltning av ressursene i direktoratet.

Valggjennomføringen er organisert og styrt som en leveranseorganisasjon som bestiller tjenester og ressurser på tvers av hele organisasjonen. Bakgrunn og formål med organiseringen, med bestiller og

leveranseorganisasjon er å sikre en høy kvalitet og profesjonalisering av direktoratets tjenester.

4. Kommunikasjon

Effektiv og målrettet kommunikasjon er en kritisk suksessfaktor for vår måloppnåelse. Vår rolle i å støtte kommuner og fylkeskommuner, sametinget og lokalstyret i Longyearbyen i valggjennomføringen stiller store krav til kommunikasjon med mange målgrupper i mange kanaler. Aktivitetene i 2016 har i stor grad vært rettet mot etablering av nødvendige leverandøravtaler, kompetanseoverføring fra departementet, revisjon av planer og materiell fra tidligere valg og revisjon og oppdatering av informasjon i presentasjonsmateriell og på digitale plattformer. Det er også lagt ned et betydelig arbeid i forberedelser til etablering av nye valg.no, som skal bli direktoratets digitale nettsted med informasjon til publikum.

Mvh.

BJØRN BERG
direktør
Valgdirektoratet

II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Tilknytningsform og departmentstilhørighet

Valgdirektoratet ble formelt etablert i enhetsregisteret 27.10.2015, og fysisk etablert i Rambergveien 9, Tønsberg 1.1.2016. Tidligere lå det operative ansvaret på statlig nivå for gjennomføringen av stortings-, sametingskommunestyre- og fylkestingsvalg i Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Regjeringen besluttet i 2015 at dette ansvaret skulle flyttes til et nytt Valgdirektorat fra 2015. Hensikten med endringen i oppgave- og ansvarsfordeling var å sikre åpenhet og uavhengighet i valgarbeidet, samt å flytte driftsoppgaver knyttet til gjennomføring av valg ut fra et politisk ledet departement. Valgdirektoratet er et ordinært forvaltningsorgan (bruttobudsjettert virksomhet).

Myndighet og ansvarsområde og overordnede mål

Valgordningen og gjennomføringen av valg skal legge til rette for frie, direkte og hemmelige valg. Tilliten til valgordningen og valggjennomføringen er høy i befolkningen, og det er et mål at den opprettholdes. Kommunene og fylkeskommunene har ansvaret for forberedelsen og gjennomføringen av valg.

For å sikre åpenhet og uavhengighet i valgarbeidet har Valgdirektoratet det operative ansvaret på statlig nivå for forberedelse og gjennomføring av stortings-, kommunestyre-, og fylkestingsvalg, samt for direkte valg til kommunedelsutvalg og ekstraordinære kommunestyrevalg. Direktoratet skal bistå Sametinget i forberedelsen og gjennomføringen av

sametingsvalg. Direktoratet skal også bistå Longyearbyen lokalstyre med avviklingen av valg.

For at Valgdirektoratet skal kunne ivareta sin rolle som forberedende og utøvende enhet, skal vi veilede kommuner, regionalt nivå og øvrige i bruk av lov, forskrifter og andre virkemidler der direktoratet har myndighet og ansvar.

Direktoratet skal ha utredningskapasitet for å kunne bidra til utvikling av lovarbeidet, og ha en faglig rolle med hensyn til å forvalte og formidle kunnskap på sitt fagfelt. Direktoratet skal også forvalte tilskuddsordningen for tilskudd til informasjonstiltak ved valg.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvaret for valgordningen og valgregelverket, samt det overordnede ansvaret for valggjennomføringen. Departementet legger rammene for valggjennomføringen og utviklingen av valgordningen og setter de faglige og styringsmessige rammene for direktoratet. I tillegg er departementet øverste tolkingsmyndighet og kan gi instruks om forståelse av lov og forskrift til direktoratet. Initiativ til regelendringer er et løpende ansvar for både Valgdirektoratet og departementet. Valgdirektoratet skal i sitt arbeid forta juridiske vurderinger. Departementet vil imidlertid kunne overprøve disse vurderingene.

Klagebehandlingen på valgområdet følger av Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre av

28. juni 2002 nr. 57. Riksvalgstyret er klageinstans ved stortingsvalg, departementet er sekretariat og forbereder saker for avgjørelse. Ved lokalvalg er departementet klageinstans. Direktoratet uttaler seg i klagesaker, og vil kunne bistå i forberedelse. Det skal være et nært faglig samarbeid mellom departementet og direktoratet.

Samarbeid med andre

Valgdirektoratet er samlokalisert med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap for å hente ut synergier og sikre god samfunnsøkonomisk nytte. Vi er fullservicekunde hos Direktoratet for Økonomistyring på økonomi- og lønnsområdet og har fått tett oppfølging, god tilrettelegging og faglig veiledning i etableringsfasen.

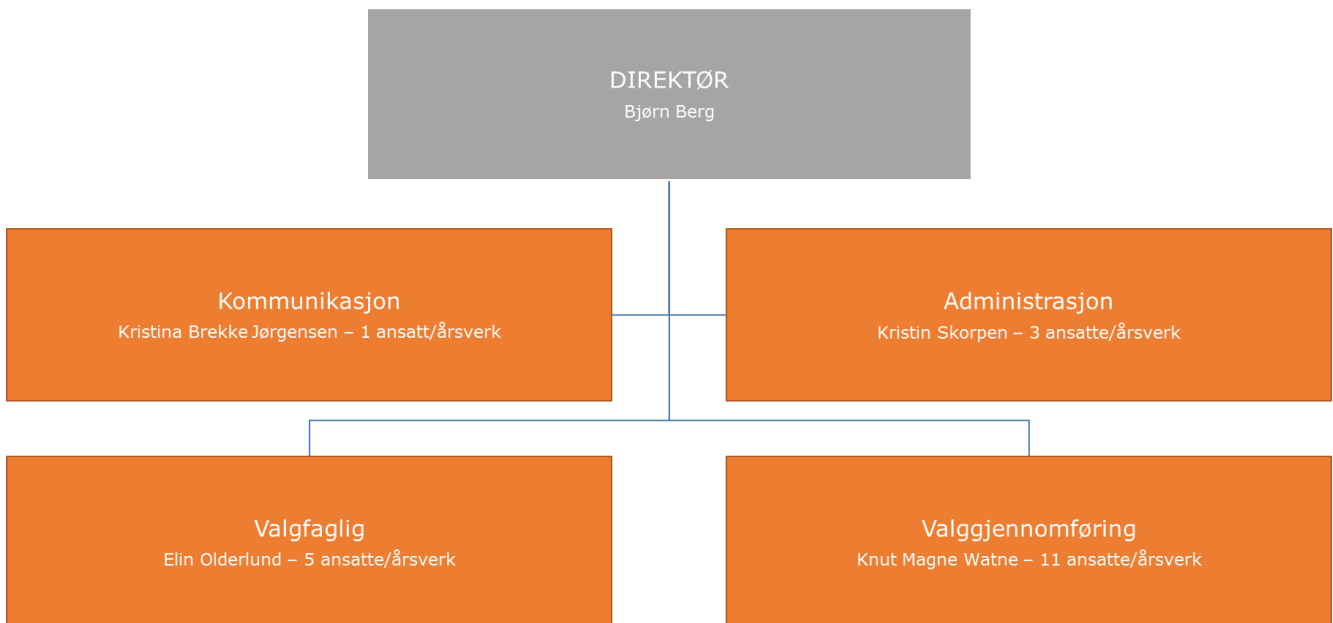
Valgdirektoratet samarbeider med Sametinget om avviklingen av sametingsvalg. Direktoratet har videre et tett samarbeid med kommunene og fylkeskommunene for å utføre sitt oppdrag. Vi skal også samarbeide med øvrige relevante aktører for å utføre vårt oppdrag.

Presentasjon av utvalgte hovedtall, herunder volumtall og nøkkeltall fra årsregnskapet:

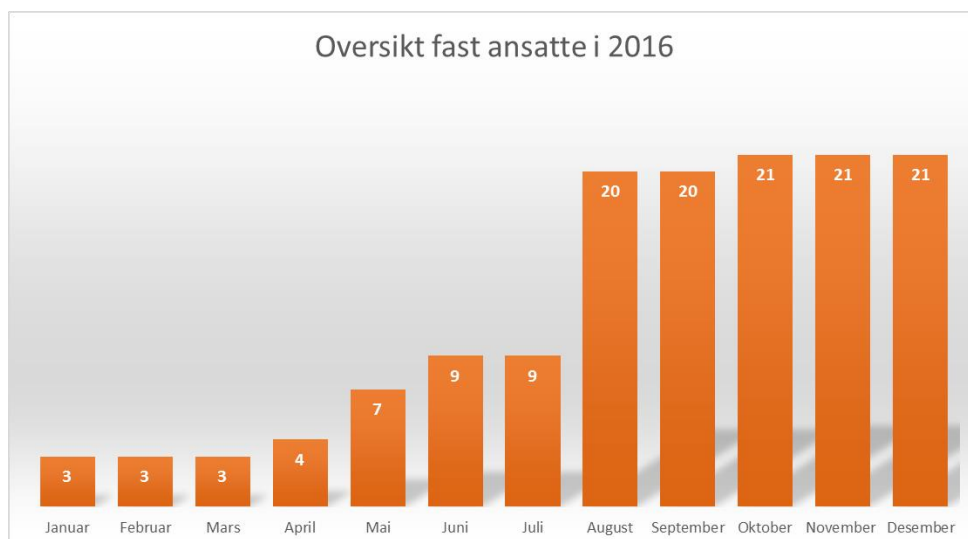
Nøkkeltall fra årsregnskapet	2014	2015	2016
Antall årsverk for de siste tre år			21
Årlig disponibel utgiftsbevilgning for post 01-99 og eventuelle fullmakter			55 250 000
Utnyttelsesgrad post 01-29			89,57 %
Driftsutgifter			49 485 507
Lønnsandel av driftsutgifter /-kostnader			18 %
Lønnsutgifter /-kostnader pr årsverk			482 630
Utgifter til utvikling, drift og forvaltning av EVA			24 914 711
Utgifter til opplæring			225 000
Utgifter til informasjon til velgerne			86 400
Utgifter til brukerstøtte og informasjon til kommunene/fylkeskommune			0

Organisasjon og ledelse

Direktoratet er organisert i 5 avdelinger. Figur viser organisasjonskartet. Det er 21 fast ansatte pr. 31.12.2016.

Ved etablering januar 2016 var Valgdirektoratet bemannet med tre faste ansatte. Grafen under viser at de fleste faste ansatte tiltrådte i sine stillinger i august 2016

III. Årets aktiviteter og resultater

Introduksjon

I dette kapittelet beskriver vi virksomheten under hvert hovedmål og resultatmål, etter følgende struktur:

- Generell beskrivelse av målet
- Beskrivelse av måloppnåelse gjennom aktiviteter som er gjennomført
- Rapport på de konkrete oppdragene vi fikk i tildelingsbrevet under målene

I tildelingsbrevet for 2016 var den overordnende prioriteringen for Valgdirektoratet å etablere en robust og kompetent virksomhet som er egnet for oppgavene som organisasjonen har ansvar for. Virksomheten skulle etableres i tråd med de krav som gjelder for statlige virksomheter og ha høyt fokus på risiko- og sårbarhetsanalyser. Andre prioriteringer for året var å legge til rette for at det elektroniske valgadministrasjonssystemet EVA skulle være ferdig utviklet til bruk for stortingsvalget og sametingsvalget i 2017. I tillegg skulle vi legge rammene for et kompetanseopplegg for kommunene for valget i 2017.

Vi har i tråd med tildelingsbrevet hatt de nevnte overordnede prioriteringene i fokus i vårt arbeid i 2016.

Hovedmål 1: En valgordning som har tillit i befolkningen

Det fremgår av tildelingsbrevet at Valgdirektoratet skal ha hovedansvaret for de operative støtteoppgavene til kommuner og fylkeskommuner ved valggjennomføring. Valgdirektoratet skal i sitt første driftsår sørge for at det bygges opp en organisasjon som er i stand til å ivareta disse oppgavene.

For å imøtekomme hovedmålet må det etableres en organisasjon, systemer og rutiner som ivaretar forsvarlig drift av virksomheten og sikrer etterlevelse av lover og regler, økonomiregelverket, føringer gitt i styringsdialogen samt øvrige krav og retningslinjer for virksomheten. Vi har oppnådd hovedmålet ved å gjennomføre aktiviteter tilknyttet resultatmålet.

Resultatmål: Etablering av Valgdirektoratet i henhold til pkt 4.2 for å oppfylle samfunnsoppdraget

I 2016 har Valgdirektoratet hatt som hovedfokus å etablere organisasjon gjennom de prioriterte områdene styring og ledelse, kompetanseutvikling, etablering av administrative systemer, og utarbeidelse og implementering av prosesser og rutiner.

Valgdirektorat har i 2016 ferdigstilt alle aktivitetene knyttet til etableringen av direktoratet for å sikre at man er i stand til å gjennomføre oppgaver og nå våre målsetninger.

DETTE HAR VI GJORT

Styring og ledelse

I første halvår av 2016 var fokuset å bemanne organisasjonen og tilrettelegge for økt aktivitet over sommeren. Dette ble gjort i takt med de forventningene som ble satt ved etablering i januar.

For å bygge et godt arbeidsmiljø og tett samarbeid har vi hatt fokus på kommunikasjon og ledelse. Tydelig kommunikasjon av roller og ansvar gjennom fellessamlinger og individuelle samtaler er gjennomført. Utarbeidelsen av intranettet «Kilden» og andre interne støttesystemer bidrar til økt samhandling og kvalitetssikring av arbeid og oppgavefordeling på tvers av avdelingene.

I andre halvår av 2016 ble det igangsatt et internkontrollprosjekt. Prosjektet gjennomføres med vesentlig involvering av organisasjonen. Gjennom å sette fokus på en helhetlig internkontroll sikrer vi at vi etablerer organisasjon, systemer og rutiner som ivaretar forsvarlig drift av virksomheten og sikrer etterlevelse av lover og regler, økonomiregelverket, føringer gitt i styringsdialogen samt øvrige krav og retningslinjer for virksomheten.

Direktoratet har videre utført aktiviteter for å styrke de ansattes arbeidsforhold. Eksempelvis er det etablert et arbeidsmiljøutvalg og valgt hovedverneombud. I tillegg er det inngått lokal IA-avtale.

Kompetanseutvikling

Valgdirektoratet har en målsetning om å rekruttere og beholde faglig kompetente medarbeidere over tid. For å sikre dette er det gjennomført flere kompetansehevende tiltak. Det er gjennomført interne/eksterne kurs, opplæringsamlinger og kompetanseoverføring fra ressurspersoner.

Implementering av administrative systemer

Valgdirektoratet er fullservicekunde av DFØ innen lønn- og regnskap, og tok i bruk fagsystemene Agresso og SAP ved oppstart 1. januar. Med begrensede ressurser hadde direktoratet i første halvdel av 2016 tilleggsavtale med DFØ for utvidet bistand innen lønn og regnskap. Arkiv- og saksbehandlingssystemet Ephorte leveres gjennom fellesavtale med DSB. Til valghendelsesoppfølging benytter Valgdirektoratet Confluence/Jira. Verktøyet lar oss tildele og rapportere på både IT-spesifikke- og valgfaglige-oppgaver.

Utarbeidelse og forvaltning av prosesser og rutiner

Valgdirektoratet har utarbeidet intern økonomiinstruks og økonomihåndbok. Økonomiinstruksen tar for seg Valgdirektoratets ansvarsfordeling og fullmaktstruktur. Økonomihåndboken inneholder detaljerte prosess- og rutinebeskrivelser innen økonomiområdet. Direktoratet har i samarbeid med DSB utarbeidet elektronisk personalhåndbok med relevant informasjon for de ansatte.

Rutinene er iverksatt og godt implementert i daglig drift.

OPPDRAG

Redegjørelse/vurdering av mulige oppfølgingspunkter i rapport for evaluering av kommunestyre og fylkestingsvalget 2015

Etter kommunestyre- og fylkestingsvalget 2015 igangsatte KMD en ekstern evaluering av valggjennomføringen, med et spesielt fokus på valgadministrasjonssystemet EVA, informasjon til kommuner og fylkeskommuner, brukerstøtte og opplæring. Resultatet ble en rapport som tok for seg hva kommunene og fylkeskommunene var særlig fornøyde med, i tillegg til oppfølgingspunkter med forbedringspotensial. Valgdirektoratet ble bedt om å

redegjøre for mulige oppfølgingspunkter fra evalueringen.

Når det gjelder bruken av EVA, så mente kommunene og fylkeskommunene at det hadde skjedd store forbedringer og at systemet var enkelt å benytte. Det var imidlertid et ønske om å øke brukervennligheten, for eksempel ved å redusere antall klikk i flere av funksjonalitetene. Valgdirektoratet redegjorde for at dette var innspill som er tatt til følge.

Når det gjaldt informasjon til kommuner og fylkeskommuner var tilbakemeldingene her også gode. Det ble gitt tilbakemelding på at man ønsket en mer forståelig ordbruk for å unngå forvirring, i tillegg til mer hyppig informasjon om eventuelle kjente feil. Valgdirektoratet følger opp dette ved å ha mer fokus på presise budskap for brukerne.

Kommunene og fylkeskommunene ga også gode tilbakemeldinger på opplæringen, men ønsket en bedre integrasjon mellom teori og praktiske oppgaver. Valgdirektoratet redegjorde for at dette følges opp ved å bruke halve dager på teoretisk gjennomgang og halve dager på praktiske øvelser.

Det ble lagt til rette for en brukerstøtte til kommuner og fylkeskommuner i valggjennomføringen.

Brukerstøtten scoret også høyt i evalueringen. Til tross for gode tilbakemeldinger og anbefalinger om en ekstern førstelinje, måtte Valgdirektoratet gjøre endringer da Brønnøysundregistrene ikke lenger hadde mulighet til å være førstelinje. Direktoratet skisserte derfor en løsning hvor man håndterer brukerstøtten internt i egen organisasjon, og rekrutterer midlertidig ansatte til dette arbeidet.

Oppsummert viste redegjørelsen at Valgdirektoratet la stor vekt på evalueringen etter kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2015 og at denne ble lagt til grunn for videre arbeid i valggjennomføringen. Flere av anbefalingene i rapporten var allerede fulgt opp og iverksatt.

Hovedmål 2: En valgordning i samsvar med lovgivningen

Valgdirektoratet skal sørge for at utvikling, forvaltning og drift av det elektroniske valgadministrasjonssystemet EVA er i samsvar med lovgivningen. Opplæringen av kommuner og fylkeskommuner skal bidra til at selve valgavviklingen er korrekt. Veiledningen av kommuner og fylkeskommuner må samsvare med regelverket og gjeldende tolkning av dette. Direktoratet må sørge for lik og ensartet veiledning og informasjon.

Valgloven ligger til grunn for kommunenes og fylkeskommunenes valggjennomføring. Som et ledd i kommunenes og fylkeskommunenes valggjennomføring tilbys valgadministrasjonssystemet EVA. EVA består av tre applikasjoner, EVA Admin, EVA Skanning og EVA Resultat. Det er en forutsetning at EVA er i samsvar med lovgivningen. I tillegg må systemet være brukervennlig, og kommunene og fylkeskommunene må få veiledning og opplæring i bruken av systemet og rutinene rundt dette.

Resultatmål 1: Et effektivt og brukervennlig elektronisk Valgadministrasjonssystem (EVA)

I den eksterne evalueringen av valget i 2015 mente kommunene og fylkeskommunene at det hadde skjedd store forbedringer i EVA, og at systemet nå var enklere å benytte. Samtidig var det tilbakemeldinger på at enkelte funksjoner kunne forbedres. Tilbakemeldingene har vært utgangspunkt for videreutvikling av systemet i 2016.

Styringsparametere:

- ✓ Et valgadministrasjonssystem som er testet til å være i samsvar med regelverket
- ✓ Endringer og nye funksjoner i systemene skal ha nytteverdi for brukerne. Med nytteverdi forstås forbedringer i form av bedre funksjonalitet, bedre sikkerhet, redusert risiko eller reduserte forvaltningskostnader.

DETTE HAR VI GJORT

Legalitetstest

Direktoratet skal sørge for at EVA er i samsvar med lovgivningen. En metode for å sikre dette, er å gjennomføre en test av at regelverket speiles i systemet (legalitetstest). Testen kvalitetssikres ved at vi samarbeider tett på tvers av avdelingene, slik at god kompetanse på både system og fag er representert i arbeidet. Legalitetstesten er en egen test som kommer i tillegg til de funksjonelle testene. For å få en god gjennomføring av legalitetstesten av EVA, har vi laget en plan som fastsetter metode og milepæler. Alle valghendelsene i 2017 og de ulike applikasjonene i EVA blir dekket av testen. Det er gjennomført legalitetstest for EVA Admin i henhold til planen med ferdigstilling 01.12.2016. Rapporterte avvik er rettet opp.

Systemendringer som gir nytteverdi

Fokuset i 2016 for Valgdirektoratet har vært å forbedre spesifikke funksjonsområder i EVA, i henhold til anbefalinger i den eksterne evalueringen og andre tilbakemeldinger fra kommunene og fylkeskommunene. En underliggende premisse i dette arbeidet er at endringene alltid skal ha nytteverdi for brukerne, samt ytterligere forbedre brukervennligheten til EVA der det er mulig.

For å gjøre forberedelsesfasen i EVA enklere, og dermed redusere mulighetene for feil hos brukeren, har det blitt gjennomført en revisjon av grensesnittet for grunnlagsdata. Brukeren konfronteres kun med de helt nødvendige valg i en mer veiledet prosess i ett og samme skjermbilde. I tillegg er det utført forbedringer i systemet som har medført til reduserte forvaltningskostnader og som gjør systemet lettere å vedlikeholde.

EVA Skanning er gjort enklere for å gjøre installasjon for mindre kommuner så ukomplisert som mulig. Dette reduserer risikoen for feil ute i kommunen, og kan også bidra til lavere utgifter til skanningstjenester hos noen brukere. Det har i løpet av året blitt gjennomført volumtest for skanning av stortingsvalg, samt en full testgjennomgang av sametingsvalg.

EVA Resultat har i løpet av året fått et mer robust oppsett av grunnlagsdata, og det har blitt gjort justering av prognosemodell med tilhørende grundig kvalitetssikring.

De tre valghendelsene stortingsvalg, kommunestyrevalg og sametingsvalg har blitt satt opp sentralt i henhold til definerte sjekklister, og det er avtalt rutiner og testet manntalsoverføring fra Skattedirektoratet for alle disse tre.

OPPDRA

Utrede alternative tekniske løsninger for parallelle valg

Det elektroniske valgadministrasjonssystemet (EVA) er relativt nytt, og er benyttet ved alle landets kommuner fra valget 2013. Valgdirektoratet fikk i oppdrag av departementet å utrede muligheten for å benytte EVA til å gjennomføre parallelle valg. Direktoratet redegjorde for at EVA fint kan håndtere flere valg samtidig. Valgene må imidlertid separeres i flere valghendelser, siden det er ulike

stemmerettsregler og dermed ulike manntall som gjelder. De tre valghendelsene i 2017 er; stortingsvalg, sametingsvalg og kommunestyrevalg.

Utrede hvordan stemmeseddel kan utformes

Ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2015 ble det gitt tilbakemelding om at stempelfeltet på stemmeseddelen var plassert på en slik måte at man kunne skimte kandidatnavn gjennom det hvite området. KMD ba derfor Valgdirektoratet om å redegjøre for hvordan stemmeseddelen kunne utformes for å sikre frie, hemmelige og direkte valg.

Valgdirektoratet anbefalte å se hele stemmeseddelen under ett, og leverte et forslag hvor man flyttet stempelfeltet høyere opp på stemmeseddelen og reduserte feltet noe, i tillegg til at man flyttet veiledningen til velgeren til innsiden av seddelen. Departementet fulgte direktoratets anbefaling om å flytte stempelfeltet. Veiledningen beholdt plasseringen utenpå stemmeseddelen, da personvalgreglene til stortingsvalget kan virke kompliserte og velgeren trenger en god veiledning til hvordan man kan gjøre endringer i stemmeseddelen.

Resultatmål 2: Det skal etableres et opplærings- og kompetanseopplegg for at valgmedarbeidere i kommuner og fylkeskommuner skal ha nødvendig kunnskap i bruk av EVA, i valgregelverket og valgrutiner

Valgdirektoratet har ansvaret for at valgmedarbeiderne får nødvendig opplæring slik at valggjennomføringen gjennomføres i samsvar med lovgivningen. Fokuset i 2016 har vært på å planlegge for gjennomføring av opplæringsksamlinger i 2017.

Styringsparametre:

- ✓ Stipulert kostnad for hhv. direktoratet og kommune per opplært valgmedarbeider
- ✓ Planer for opplærings- og kompetanseopplegg i forbindelse med stortings- og sametingsvalget i 2017 er klargjort.

DETTE HAR VI GJORT

Utarbeidelse av opplæringsopplegg

Evalueringen av opplæringsopplegget for valget i 2015 viste at kommunene og fylkeskommunene i stor grad var fornøyd med opplæringen de fikk. Det var imidlertid enkelte tilbakemeldinger som viste at man kunne videreutvikle opplæringskonseptet og spisse budskapet ytterligere.

Det ble før sommeren inngått avtale med reisebyrå for anskaffelse av konferansehotell, påmeldingssystem og administrativ bistand i forbindelse med opplæringsseansene. Direktoratet ble i slutten av året ferdig med å utarbeide rammeverk med datoer for gjennomføring av samlinger i Oslo. I tillegg er metodisk opplegg, bemanningsbehov (både interne og eksterne ressurser) og behov for systemstøtte nedfelt i rammeverket.

Gjennomføringen av opplæringen i 2017 vil i hovedsak være lik som i 2015. For å imøtekomme kravet «Direktoratet skal vurdere tiltak for effektivisering, herunder vurdere bruk av digitale løsninger» i delmål 2.2, samt mål 5 om å være en «åpen, effektiv og nyskapende forvaltning», vil

Valgdirektoratet i 2017 gjøre forsøk med å tilby en av samlingene som webkurs.

Stipulerte kostnader pr valgmedarbeider

Opplæringsopplegget skal være kostnadseffektivt ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv, også for kommunene og fylkeskommunene. For 2017 er den stipulerte kostnaden lavere enn i 2015 per opplært valgmedarbeider for både direktoratet, kommunene og fylkeskommunene. Et av de største kostnadskuttene står reduksjonen fra tre til to moduler for. En slik reduksjon er naturlig i 2017, både fordi kommunen har færre oppgaver ved stortingsvalg enn ved kommunestyre- og fylkestingsvalg, men også fordi håndtering av grunnlagsdata er kraftig forenklet i EVA.

Oversikten under viser stipulerte kostnader for opplæring pr valgmedarbeider som deltar på Valgdirektoratets opplæringsksamlinger:

Belastes	Stipulerte kostnader for opplæring pr valgmedarbeider
Valgdirektoratet	2.327,- (gitt 1200 valgmedarbeidere)
Kommune/ Fylkeskommune	5.830,- (gitt deltakelse på to moduler, overnatting og middag)

OPPDRA

Redegjøre arbeid med å etablere planer for opplærings- og kompetanseopplegget

Valgdirektoratet ble bedt om å redegjøre for planene for opplærings- og kompetanseopplegg for kommuner og fylkeskommuner ved stortings- og sametingsvalget i 2017. Direktoratet redegjorde for at målet for opplæringen er å sette alle landets kommuner og fylkeskommuner i stand til å gjennomføre en effektiv og korrekt valgavvikling i tråd med valglovgivningen. I tillegg vil kommunene og fylkeskommunene lære gode valgfaglige rutiner og få god kompetanse i valgadministrasjonssystemet EVA. Siden tilbakemeldingene fra 2015 var gode, ønsker direktoratet å videreføre opplegget og kun gjøre mindre justeringer. Blant annet blir antallet opplæringsmoduler justert ned fra 3 til 2, og

metodikken under samlingene blir endret i tråd med tilbakemeldingene fra forrige gjennomføring. Direktoratet ønsker at alle kommuner og fylkeskommuner skal delta på samlingene, da mye av nytteverdien kommer fra å utveksle erfaring med andre kommuner og fylkeskommuner.

Resultatmål 3: Det skal etableres opplegg og verktøy for at kommuner og fylkeskommuner skal ha tilstrekkelig informasjon og veiledning

Valgdirektoratet tilbyr kommuner og fylkeskommuner støtte gjennom hele valgperioden fra forarbeidet starter i januar til stemmesedlene er talt opp i september. I tillegg til opplæringssamlinger, som nevnt i resultatmål 2, har Valgdirektoratet utarbeidet en valgmedarbeiderportal med rutiner og annen relevant informasjon for valgmedarbeiderne. Valgdirektoratet tilbyr også en brukerstøtte der valgmedarbeidere kan ringe inn, eller sende e-post for å få svar på det de lurer på angående valg gjennomføring.

Styringsparametre:

- ✓ Planer for informasjonsaktivitet, veiledning og brukerstøtte i forbindelse med Størings- og sametingsvalget i 2017 er utarbeidet
- ✓ Valgmedarbeiderportalen er forbedret frem mot stortings- og sametingsvalget i 2017

DETTE HAR VI GJORT

Utarbeidelse av planer for brukerstøtte

I løpet av året har det blitt utarbeidet plan for brukerstøtte til stortingsvalg, sametingsvalg og ekstraordinært kommunestyrevalg. Brukerstøtten skal svare på alle henvendelser fra kommuner og fylkeskommuner som gjelder valg gjennomføringen 2017. Brukerstøtten er etablert som en samlet intern funksjon, med 1. linje, fag- og systemstøtte. 12 midlertidige ansatte har blitt rekruttert til å bemanne 1. linje fra februar 2017. Brukerstøtteverktøyet og en skybasert telefonisystemløsning ble installert i desember, og linjer og kategoriseringer i brukerstøttesystemet vil fastsettes tidlig i 2017.

Lansering av valgmedarbeiderportalen

Valgmedarbeiderportalen, en informasjonskanal for kommuner og fylkeskommuner, ble lansert 5. oktober, og er oppdatert til å gjelde alle valghendelsene 2017. Alt innholdet for forberedelsesfasen ble gjennomgått og kvalitetssikret før lansering. I forkant av opplæringssamlingene i 2017 vil innhold for resterende faser bli kvalitetssikret og ferdigstilt. Innspill som kom fra kommuner og fylkeskommuner fra valget 2015 førte til at det ble gjort noen endringer. Blant annet er nå alle valgene tilgjengelig og oppdatert, og det er lett å orientere seg i valgrutinene for hvert valg. Dette skal gjøre det enklere for brukerne å finne informasjonen de trenger.

OPPDRA

Rapportering for arbeidet med å etablere planer for informasjonsaktiviteter og veiledning/brukerstøtte

Evalueringen av kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2015 viste at kommuner og fylkeskommuner var godt fornøyd med brukerstøtten. Det var derfor viktig å ivareta dette i det videre planarbeidet. Det ble redegjort for at direktoratet ville planlegge og beslutte organisering og gjennomføring før sommeren 2016.

Når det gjelder informasjonsarbeidet viste direktoratet til at Valgmedarbeiderportalen er den viktigste informasjonskilden ut til kommuner og fylkeskommuner. Man skulle derfor ivareta denne og gjøre enkelte endringer som gjorde portalen enda mer intuitiv for brukerne.

Hovedmål 3: God tilgjengelighet for velgerne

Valgdirektoratet skal som beskrevet i tildelingsbrevet sørge for god tilgjengelighet for alle velgere uavhengig av funksjonsevne og hvor de befinner seg. Direktoratet skal sørge for at det er mulig å avgi stemme både i inn og utland, og at valgutstyr og materiell er universelt utformet.

Resultatmål 1: God forvaltning av rettighetene til valgdesignet og valgutstyret etter gjeldende regelverk og avtaler

For å oppnå god tilgjengelighet for velgerne har Valgdirektoratet i 2016 opprettet kontakt og samarbeid med etater med ansvar inn i valggjennomføringen, samt overført eksisterende avtaler fra KMD for valgutstyr og valgmateriell.

Styringsparametre:

- ✓ Status for prosesser for å få nødvendige dokumenterte tjenester og materiell anskaffet innen 1. august
- ✓ Bekreftet samarbeid med Utenriksdepartementet og veiledning om forhåndsstemming utenriks

I tillegg har direktoratet inngått avtale og opprettet samarbeid med Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS) om trykking og distribusjon av valgmateriell, og utarbeidet en plan for dette arbeidet. I løpet av fjerde kvartal ble det utlyst minikonkurranse på designbyrå, trykking og distribusjon av valgmateriell. Direktoratet er i tett dialog med DSS om oppfølging og kvalitetssikring av framdriftsplan for valgmateriell.

Utenriksstemmegivning

Når det gjelder utenriksstemmegivning har Valgdirektoratet etablert samarbeid med Utenriksdepartementet (UD). Direktoratet har også laget en plan for hvordan samarbeidet skal følge opp for å sikre at vi får opprettet stemmemottakere, og får distribuert informasjon og valgmateriell i tide. Stemmegivning tilrettelegges blant annet på ambassader, konsulater, og andre utenriksstasjoner som Svalbard og Jan Mayen.

DETTE HAR VI GJORT

Valgutstyr og valgmateriell

Avtale med leverandør av valgutstyr har blitt overført fra KMD. Avtalen sikrer god tilgang på universelt utformet valgutstyr for kommunene. Rammeavtale om kjøp av trykk og distribusjon av stemmesedler er overført fra KMD til Valgdirektoratet.

Hovedmål 4: At velgerne gis nødvendig informasjon om valg

Av tildelingsbrevet skal Valgdirektoratet sørge for tilstrekkelig, tilgjengelig og forståelig informasjon til både velgere, politiske partier og andre interessenter i forbindelse med valg. Direktoratet skal videreutvikle verktøyene knyttet til informasjon om valg på en brukervennlig måte med klart språk. Tilskuddsordningen for informasjonstiltak skal bidra til at alle interessenter får lett tilgang til god veiledning.

I andre halvår av 2016 har det blitt arbeidet med en overordnet kommunikasjonsstrategi for valghendelsene. Kommunikasjonsstrategien ble ferdigstilt i fjerde kvartal og angir hvilke kanaler som skal brukes for å informere ulike interessenter. Målgrupper er definert, og enkelte grupper er prioriterte. Disse gruppene er unge velgere (18-25 år), innvandrere og velgere med behov for særlig tilrettelagt informasjon. Strategien definerer også roller og ansvar. I tillegg er det utarbeidet en spesifikk tiltaksplan for hvert valg, som beskriver tiltak og når disse treffer målgruppene.

Mange av de tidligere kommunikasjonstiltakene blir videreført som informasjonsbrosjyrer, valgkort, plakater og informasjon på digitale flater. I tillegg utarbeides noe nytt materiale.

Valgdirektoratet vurderer at tilskuddsordningen for informasjonstiltak er en viktig ordning for å støtte opp under arbeidet med informasjon til utsatte grupper av velgere. Vi har hatt jevnlig arbeidsmøter med KMD for å sikre kompetanseoverføringen. Valgdirektoratet publiserte elektronisk søknadsskjema 14.10.2016, med søknadsfrist 14.11.2016. Ved fristens utløp var det kommet inn 122 søknader

Resultatmål 1: Gjennomføre kommunikasjonstiltak overfor velgerne

For 2016 har de gjennomførte kommunikasjonstiltakene vært knyttet til etablering, utvikling og videreutvikling av nettsidene Valgdirektoratet deler informasjon på. Det har også vært et fokus å få etablert plattformer for internkommunikasjon.

Styringsparametre:

- ✓ Valgdirektoratet skal gjennomføre årlige evalueringer av gjennomførte tiltak, sett i henhold til kommunikasjonsstrategien
- ✓ Resultatet av årlige brukerundersøkelser rettet mot velgerne (gjennomføres i 2017)
- ✓ Resultatet fra gjennomførte brukerundersøkelser om velgernes tilfredshet med informasjon på valg.no

DETTE HAR VI GJORT

Utvikling av nettsidene «valg.no» og «valgdirektoratet.no».

Portalene er utviklet for å kunne gi informasjon til velgerne og andre eksterne interesserte. I løpet av fjerde kvartal ble konkurransen på videreutvikling og drift av valg.no og valgdirektoratet.no ferdigstilt.

Forhandlinger ble gjennomført i begynnelsen av desember, og like før jul ble en leverandør valgt. Utviklingsarbeidet iverksettes i 2017.

OPPDRA

Utrede en ordning med elektroniske valgkort til velgeren

Direktoratet har utredet en ordning med elektroniske valgkort til velgeren. Oppdraget var knyttet til ansvar for å sørge for tilstrekkelig, tilgjengelig og forståelig informasjon og for å videreutvikle verktøyene knyttet til informasjon om valg.

Utredningen viser til digitaliseringsrundskrivets føringer om digitalisering i offentlig sektor og at valgkortene bør digitaliseres med mindre det foreligger hensyn og interesser som tilsier det motsatte. Utredningen belyser aktuelle tekniske alternativer og gir også en vurdering av forholdet til regelverket. Videre inneholder utredningen en vurdering av de økonomiske konsekvensene av en digitalisering av valgkortet, risiko og sårbarhet, samt konsekvensene for de berørte parter. Direktoratet har i utredningen gjort en faglig vurdering av de ulike tekniske løsningene og anbefalte gjennomføring av elektroniske valgkort i 2017.

Departementet har besluttet at valgkortene i 2017 skal sendes ut i papirform som tidligere og at det er nødvendig med ytterligere utredning, der blant annet konsekvenser for velgere og valgmedarbeidere i større grad belyses. Det må også gjennomføres grundige risikovurderinger, samt vurdering av om det først skal gjennomføres forsøk.

Gjennomgå retningslinjene for tilskuddsordningen til informasjonstiltak og komme med forslag til justeringer

Valgdirektoratet sendte over innspill til endringer i retningslinjene for tilskuddsordningen 11. august 2016. Innspillet var en punktvis gjennomgang av de eksisterende retningslinjene, der vi kom med forslag til endringer på aktuelle punkter. Forslagene gjaldt stort sett presisering av formuleringer, samt noen endringer med hensyn til hva som dekkes av lønnsutgifter mv.

Departementet sendte over forslag til justerte retningslinjer basert på direktoratets og deres egne

innspill i september, og endelige retningslinjer ble besluttet vel en uke før ordningen ble kunngjort 14. oktober 2016.

Resultatmål 2: Valgresultat.no skal videreføres som et universelt utformet nettsted for nøytral formidling av valgprognoser og valgresultater til media og andre aktører i henhold til regelverket

Valgdirektoratets fokus i 2016 har vært på kvalitetssikring av løsningen, samt å gjennomføre enkelte forbedringer for redusert vedlikeholdskostnader i fremtiden.

Styringsparametere

- ✓ Resultat fra gjennomførte brukerundersøkelser om velgernes og andre interessenters tilfredshet med informasjon på valgresultat.no (gjennomføres i 2017)
- ✓ Departementet ber om en skriftlig redegjørelse om arbeidet med forvaltningen valgprognoser og valgresultat

DETTE HAR VI GJORT

Kvalitetssikring av prognoseberegning og resultatrapportering

Valgdirektoratet har i 2016 jobbet med å kvalitetssikre resultatrapporteringen og prognoseberegningene i EVA Resultat. Vi har gjennomført grundig prognosetesting basert på innspill fra eksterne fageksperter, både forskningsmiljøer med ekspertise på valg og statistikyndige ressurser. Testingen underbygger at prognosen fungerer bra, at den er forbedret fra 2015. Dette er gjort rede for i eget oppdrag.

Forbedring av valgresultat.no

Valgresultat.no er et nettsted for publisering av valgresultater. Det har blitt revidert, primært i form av en ikke synlig slanking bak fasaden, for å koble det bedre opp mot de grenseflater som EVA Resultat tilbyr. Det har samtidig muliggjort bedre søkefunksjonalitet og noen andre mindre finesser. Utseendemessig vil det bli gjort noen små justeringer

på nettstedet først neste år for å skape samsvar med arbeidet som gjøres for det nye valg.no-nettstedet.

OPPDRAG

Redegjørelse om arbeidet med forvaltningen av valgprognoser og valgresultater

Staten har siden 1981 bidratt til å finansiere formidling av valgresultater og prognoser. Valgdirektoratet skal tilrettelegge for at det fortsatt tilbys prognoser som en del av den statlige resultatrapporteringen. I tildelingsbrevet for 2016 er direktoratet bedt om å redegjøre for det arbeidet som er gjort på dette området siden valget i 2015.

Det er gjort en rekke forbedringer av prognoseberegningene siden 2015. I korte trekk gjelder forbedringene både opprydning i kildekode og bruken av selve algoritmen. Det er også laget en prognoseanalysator for å måle kvaliteten på prognosene og det er gjennomført et stort antall testvalg.

Det viktigste forbedringen i rapporteringen av resultater er at antall tilgjengelige rapporter som tilbys er redusert betraktelig, og erstattet av mer fleksible løsninger. Dette gjør at mediene i langt større grad kan skreddersy rapporter som passer til deres behov. Endringene er i tråd med ønsker som mediene har kommet med over flere år. I tillegg til dette er det gjennomført en generell opprustning og forenkling av EVA Resultat, noe som med stor sannsynlighet vil begrense behovet for oppfølging.

For øvrig samarbeider Valgdirektoratet tett med Statistisk sentralbyrå om publisering av valgresultater og valgstatistikk.

Hovedmål 5: En åpen, effektiv og nyskapende forvaltning

Av tildelingsbrevet fremgår det at Valgdirektoratet skal sørge for en åpen, effektiv og nyskapende forvaltning av sin virksomhet. For å svare opp målet har direktoratet i 2016 hatt fokus på organisasjonsutvikling, internkommunikasjon og effektivisering gjennom fellesavtaler med DSB.

Styringsparametre:

- ✓ Statistikk vedrørende tjenester fra direktoratet, inkludert brukerundersøkelser (valgmedarbeiderportalen, valgresultat.no, valg.no, valglokaler.no)
- ✓ Driftskostnader pr. årsverk
- ✓ Dokumentert resultat av eventuelle effektiviseringstiltak

Fellestjenester

Vi legger til rette for en effektiv og nyskapende forvaltning gjennom et nært samarbeid med DSB, både med fellestjenester og felles rammeavtaler knyttet til konsulenttjenester og andre anskaffelser.

Driftskostnader pr. årsverk

Antall ansatte: 21

Totale driftskostnader: 48 281 375

Totale driftskostnader pr årsverk: 2 299 113

DETTE HAR VI GJORT

Organisasjonsutvikling

Grunnlaget for å nå dette målet legges stor grad i utviklingen av organisasjonen og den enkelte ansatte i Valgdirektoratet. Det vil bli viktig å etablere og vedlikeholde riktig kompetanse og å skape et godt arbeidsmiljø og felles forståelse for mål og planer.

Internkommunikasjon

Internkommunikasjon er en viktig faktor for å opprettholde et godt arbeidsmiljø. I løpet av 2016 har de utvalgte kanalene for internkommunikasjon blitt etablert. Intranettet Kilden er hovedkanalen for informasjon og dokumenthåndtering, i tillegg til planarbeid og som prosjektplattform. Oppdateringer og interne nyhetssaker publiseres ukentlig. I tillegg er chattefunksjonen Yammer i daglig bruk. Som et ledd i godt arbeidsmiljø er det viktig at alle aktivt tar i bruk de digitale møtestedene, og at det er tilrettelagt for dette.

Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Mindreforbruk

Valgdirektoratet har i 2016 et mindreforbruk på 5,76 millioner kroner. Mindreforbruket knyttes til postene Lønn og personal, Utvikling av EVA (bruken av eksterne konsulenter), Kommunikasjonsportaler, E-læring og Valgmateriell. Hovedårsaken for mindreforbruket ligger i at nyansatte i hovedsak tiltrådte i 2. halvår. Budsjettet forutsatte full bemanning f.o.m. 01.01.2016 og planlagte aktiviteter som eksempelvis E-læringsprosjekt ble dermed skjøvet på.

Utvikling og drift av EVA

Utvikling, forvaltning og drift av EVA utgjør i 2016 en betydelig utgiftspost for Valgdirektoratet. Som nytt direktorat vil Valgdirektoratet være avhengig av eksterne konsulenter for kompetanseoverføring til nyansatte i perioden frem til valget i 2017. For 2016 utgjør kostnader knyttet direkte til forvaltning, utvikling og drift av EVA 49 prosent.

Fellesføringer

Hvordan opplever brukerne Valgdirektoratet?

Som nyopprettet direktorat har vi ikke gjennomført brukerundersøkelser i 2016. Direktoratet skal gjennomføre evaluering av valggjennomføringen i 2017. Evalueringen vil vi gi svar på hvordan valgmedarbeidere og andre relevante interessenter opplever Valgdirektoratet og tjenester direktoratet leverer.

Inntak av lærlinger

Gjennom fellesavtale med DSB innen IKT har Valgdirektoratet i 2016 tatt inn én lærling.

IV. Styring og kontroll i Valgdirektoratet

Valgdirektoratet har gjennom 2016 etablert interne systemer for å gjennomføre valg med god styring og kontroll og i tråd med virksomhetens egenart og vesentlighet

Styring og kontroll

Valgdirektoratet gikk i operativ drift fra 1.1.2016, og har gjennom året vært i en etableringsfase. Iht. tildelingsbrevet for 2016 har direktoratet arbeidet med oppbygging av organisasjon, systemer og rutiner som ivaretar forsvarlig drift og sikrer etterlevelse av lover og regler, krav og føringer.

Et viktig område har vært å sikre god styring og kontroll, og Valgdirektoratet har derfor gjennom 2016 jobbet med et eget prosjekt for etablering av internkontroll og et nytt styringssystem.

Styringssystemet skal ivareta alle sentrale styringsprinsipper som mål og resultatstyring, risikostyring og internkontroll, samt sikkerhet og beredskap. Etablering av informasjonssikkerhet i tråd med ISO27001 har vært sentralt i dette arbeidet. I tillegg har det vært fokus på å sikre kvalitet i tjenester og kontinuerlig forbedring. Utover etablering av policyer og retningslinjer for Valgdirektoratets organisering og arbeid, har det vært stort fokus på roller og ansvar.

Valgdirektoratets tilnærming til etablering av internkontroll og styringssystem tar utgangspunkt i DFØs anbefalinger og retningslinjer for statlige virksomheter, samt ledende rammeverk og praksis.

I dette arbeidet har det vært viktig å inkludere ledergruppen og den øvrige organisasjonen for å sikre god forankring og eierskap. Arbeidet med

etablering, implementering og etterlevelse av styringssystemet vil være sentralt også i 2017.

I etableringen av Valgdirektoratet i Tønsberg har samlokaliseringen med DSB og synergieffekter gjennom felles prosesser og tjenester stått sentralt, og vil også være viktig å videreutvikle i 2017.

Anskaffelser og leverandørstyring

Valgdirektoratet benytter flere eksterne leverandører. Det har derfor i 2016 vært påbegynt et arbeid med å etablere gode prosesser for både anskaffelser og leverandørstyring. Valgdirektoratet og DSB har gått sammen om flere anskaffelser, og det har i 2016 vært etablert noen felles rammeavtaler for å sikre tilgang til systemer og kompetanse iht. behov.

Risikostyring

Risikostyring er en integrert og viktig del av Valgdirektoratets styring og kontroll. Det er i 2016 gjennomført en rekke ROS-analyser med tett oppfølging av potensielle hendelser og risikoer. Risikobildet evalueres og tiltak iverksettes løpende for å sikre tilstrekkelig håndtering av risiko.

Bemannings-, kapasitets- og kompetansesituasjonen i virksomheten

I Valgdirektoratets første år har bemanning hatt stort fokus. Direktoratet har kjørt grundige prosesser for å kravstille kompetanse til nye medarbeidere i direktoratet, og ansatt i alt 20 kompetente medarbeidere med spesialkompetanse innen IT-utvikling, IT-drift, statsvitenskap, og økonomi og administrasjon i 2016.

Prosjekter og igangsatte tiltak knyttet til virksomhetens systemer

Direktoratet har implementert og etablert ulike systemer i løpet av 2016. Felles for mange av systemene er at direktoratet benytter seg av samarbeidsavtaler med andre etater for drift og forvaltning av systemene. Under er en oversikt over de systemene organisasjonen benytter seg av internt.

Utvikling, forvaltning og drift av EVA

EVA er, og skal være, et levende valgsystem. Det betyr at systemet må ha en kontinuerlig, men like fullt bærekraftig utvikling, som holder rett kurs gjennom tett brukerinvolvering og gjennom et solid fagmiljø som er oppdatert innen offentlig forvaltning og teknologi.

Slik det også ble gjort i KMD, har Valgdirektoratet valgt å forvalte og drifte EVA selv. Valgsystemet er så vidt samfunnskritisk at det fremstår fornuftig å ha full kontroll på infrastrukturplattform og driftsbetingelser. Gjennom samlokaliseringen med DSB har Valgdirektoratet fått til svært gode betingelser på nettverk, sikkerhetstjenester og utstyr, og det er gjort et betydelig og fremtidsrettet infrastrukturløft.

Vi er i gang med å bygge opp et levedyktig IT-miljø der høy faglighet vektlegges gjennom kontinuerlig intern og ekstern kompetanseutvikling. Samtidig med dette faser vi gradvis ut bruken av eksterne utviklingskonsulenter for områder der det er permanente behov.

Funksjon	System	Status
Økonomi/Regnskap	Agresso	Implementert 2016
Økonomi/Regnskap	Contempus	Implementert 2016
Lønn	SAP	Implementert 2016
Intranett med dokumentsenter	Kilden.no	Implementert 2016 – Videreutvikles i 2017
Arkiv	Ephorte	Implementert 2016
Anskaffelser	Visma TendSign	Implementert 2016
Samhandling	Jira & Confluence	Implementert 2016
Beredskap	OneVoice - CIM	Under implementering

V. Vurdering av framtidssutsikter

Valgdirektoratet er etter et vellykket etableringsår rustet til å ivareta og løse samfunnsoppdraget i tråd med instruks og tildelingsbrev. Dagens ramme, samt planlagte tiltak og prioriteringer, gir et godt grunnlag for vår evne til å løse samfunnsoppdraget på kort og lang sikt.

Valgdirektoratet har gjennom oppdraget i 2016 utredet områder som kan påvirke vår virksomhet, og vi har hatt en tett og god dialog med departementet om andre forhold utenfor vår virksomhet som kan påvirke vår evne til å løse samfunnsoppdraget.

Kommunene og fylkeskommunene vil fortsatt være vår primære målgruppe, og omfanget av tjenester til valg gjennomføring forventes i hovedsak å bli videreført og videreutviklet innenfor de samme rammer. Vi vil arbeide aktivt med regjeringens mål om økt digitalisering innenfor vårt område, og utrede områder for effektivisering og forenkling sammen med kommunene, fylkeskommunene og departementet.

Vi vil, i tett dialog med departementet, følge kommunereformen og regionreformen for tidligst mulig å avdekke konsekvenser for vår virksomhet.

I løpet av 4. kvartal 2017 vil direktoratet gjennomføre en strategiprosess for perioden 2018 – 2021.

VI. Årsregnskap

Ledelseskomentarer årsregnskapet 2016

Formål

Valgdirektoratet skal bidra til frie, direkte og hemmelige valg med høy tillit i befolkningen. Regjeringen besluttet i 2015 at det operative ansvaret på statlig nivå for gjennomføringen av stortings-, sametings- kommunestyre- og fylkestingsvalg skulle flyttes ut av Kommunal- og moderniseringsdepartementet til et nytt Valgdirektorat fra 2016. Hensikten med endringen i oppgave- og ansvarsfordeling var å sikre åpenhet og uavhengighet i valgarbeidet, samt å flytte driftsoppgaver knyttet til gjennomføring av valg ut fra et politisk ledet departement.

Valgdirektoratet ble formelt etablert i enhetsregisteret 27.10.2015, og fysisk etablert i Rambergveien 9, Tønsberg 1.1.2016. Direktoratet er samlokalisert med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kommunal og- moderniseringsdepartementet i virksomhets- og økonomiinstruks for Valgdirektoratet. Jeg mener at regnskapet gir et dekkende bilde av Valgdirektoratets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

I starten av 2016 hadde Valgdirektoratet en tildelt økonomisk ramme på 65 100 000, med et tillegg på kr. 150 000 overført fra 2015 grunnet mindreforbruk. Samlet økonomisk ramme for 2016 var kr. 65 250 000. I budsjett- og regnskapsstatus pr. 31.08.2016 med prognose for resten av året rapportere vi et avvik (underforbruk) fra budsjett på kr. 13 000 000. På bakgrunn av dette ble vår bevilgning redusert med kr. 10 000 000,- pr. 25.11.2016. Samlet økonomisk ramme etter dette er kr. 55 250 000.

Artskontorrapporteringen viser at rapporterte driftsutgifter summerte seg til kr. 49 485 507. Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter beløp seg til kr. 9 001 231.

Vi har et mindreforbruk i 2016 på kr. 5 764 493 som i hovedsak skyldes i at våre utgifter har påløpt senere enn opprinnelig budsjettet.

Vi søker om overføring av ubrukte midler fra 2016 til 2017, begrenset til 5 % av vedtatt budsjett for 2016 eksklusiv overførte midler fra 2015. Høyest mulig overføring blir da kr. 2 755 000.

Hovedårsaker til vårt mindreforbruk er:

- Lønn og personal: Mindreforbruk skyldes at budsjett for 2016 forutsatte full bemanning f.o.m. 01.01.2016, mens de nyansatte i hovedsak tiltrådte i 2. halvår.
- Elektronisk valgadministrative systemet (EVA): Bruk av – eksterne konsulenter: Mindreforbruk er knyttet til en planlagt redusert bruk av eksterne konsulenter.

- Kommunikasjonsportaler: Mindreforbruk er knyttet til forsinkelse i igangsettingen av utviklingsarbeidet for nye www.valg.no. Arbeidet fortsetter i 2017 og utgiftene vil bli hovedsakelig bli belastet i dette året.
- E-læring: Mindreforbruk er knyttet til at arbeidet med e-læring ikke er igangsatt. Forventede utgifter til utredning og analyse vil bli ført i 2017.
- Valgmateriell: Mindreforbruk skyldes at utgiften til trykking og distribusjon av valgkort og materiell ikke vil påløpe før i 2017.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr. 31.12.2016 kr. 649.032. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende har Valgdirektoratet pådratt seg en leverandørgjeld på kr. 396.433 som ikke er betalt og derfor ikke framkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 8.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for direktoratet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen vil foreligge innen 01.05.2017. Beretningen vil bli publisert på Valgdirektoratets nettsider.

Tønsberg 15. mars 2017

Bjørn Berg
Direktør Valgdirektoratet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Valgdirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. november 2015. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

- a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- b) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Valgdirektoratet er et ordinært forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomhet) som ikke tilføres likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på vår oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Valgdirektoratet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som direktoratet har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser direktoratet står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Valgdirektoratet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Direktoratet har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene er ikke inntektsført og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen. Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsåret 2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Mindreutgift
0578	Valgdirektoratet, driftsutgifter	01	55 250 000	49 485 507	5 764 493
1633	Nettoordning for MVA i staten	01	0	9 060 713	
Sum utgiftsført			55 250 000	58 546 220	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Mindreutgift
5309	Tilfeldige inntekter	29	0	14 710	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	0	1 099 060	
Sum inntektsført			0	1 113 771	
<i>Netto rapportert til bevilgningsregnskapet</i>				57 432 449	
Kapitalkontoer					
60094401	Norges Bank KK /innbetalinger			14 287	
60094402	Norges Bank KK/utbetalinger			-56 797 705	
705034	Endring i mellomværende med statskassen			-649 032	
Sum rapportert				0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)					
Konto	Tekst		31.12.2016	31.12.2015	Endring
0	Mellomværende med statskassen		0	0	0

Note A - Forklaring av samlet tildeling

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0578.01	150 000	65 100 000	65 250 000
0578.01*		-10 000 000	55 250 000

*Vår bevilgning er endret og ble redusert med kr. 10.000.000,- pr. 25.11.2016

Note B – Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	0578.01
Stikkord	kan overføres
Merutgift(-)/ mindre utgift	5 764 493
Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings-fullmakter(-)	
Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	5 764 493
Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	
Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	
Innsparinger(-)	
Sum grunnlag for overføring	55 100 000
Maks. overførbart beløp *	2 755 000
Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten	2 755 000

Oppstilling av artskontorrapportering for 2016

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	0	0
Andre inntekter	1	0	0
<i>Sum inntekter fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	9 001 231	0
Andre utbetalinger til drift	3	39 280 145	0
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		48 281 375	0
Netto rapporterte driftsutgifter		48 281 375	0
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1 200 349	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	3 782	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 204 132	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 204 132	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		14 710	0
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		1 099 060	0
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		9 060 713	0
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		7 946 942	0
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		57 432 449	0
Oversikt over mellomværende med statskassen **			

Eiendeler og gjeld		2016	2015
Fordringer		0	0
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-641 351	0
Skyldige offentlige avgifter		-7 681	0
Annen gjeld		0	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-649 032	0
* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.			
** Spesifiser og legg til linjer ved behov.			

Note 1 – Innbetalinger fra drift

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	0

Note 2 – Utbetaling til lønn

	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	7 684 280	0
Arbeidsgiveravgift	1 099 060	0
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	0	0
Andre ytelser	217 890	0
Sum utbetalinger til lønn	9 001 231	0
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk:	21	3

Note 3 – Andre driftsutgifter

	31.12.2016	31.12.2015
Husleie	1 255 375	0
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	552 548	0
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	1 460	0
Mindre utstyrsanskaffelser	1 578 304	0
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 239 352	0
Kjøp av fremmede tjenester	31 670 851	0
Reiser og diett	474 709	0
Øvrige driftsutgifter	2 507 546	0
Sum andre utbetalinger til drift	39 280 145	0

Note 4 – Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	3 782	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	3 782	0

Note 8 – Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A – Forskjellen mellom avregning og mellomværende med statskassen

	31.12.2016	31.12.2016	
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	0	0	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-396 433	0	-396 433
Skyldig skattetrekk	-641 351	-641 351	0
Skyldige offentlige avgifter	-7 681	-7 681	0
Annen kortsiktig gjeld	0	0	0
Sum	-1 045 465	-649 032	-396 433
Sum	-1 045 465	-649 032	-396 433

Utgitt av:
Valgdirektoratet
Postboks 2080
3101 Tønsberg

Design: Blueroom Designstudio AS

2017 – 15.03